

підхід передбачає усунення гендерних диспропорцій, знищення всіх форм статевої дискримінації та пріоритетний розвиток материнства і дитинства за підтримки держави [4, с. 27].

Для забезпечення гендерної рівності в умовах воєнного конфлікту в Україні необхідно спрямувати увагу на наступні аспекти:

1. Гарантування прав цивільних осіб незалежно від їхньої статі під час воєнного стану в країні;
2. Забезпечення прав військовослужбовців, як чоловіків, так і жінок, в умовах ведення війни;
3. Забезпечення правового захисту для військовослужбовців, які були звільнені з військової служби через стан здоров'я;
4. Захист прав жінок-військовослужбовців під час активних бойових дій [3, с. 27].

Підсумовуючи вищезазначене, важливо акцентувати, що впровадження повної гендерної рівності стає пріоритетним завданням для розвитку України на шляху до інтеграції в Європейську спільноту. Державна політика забезпечення рівності між особами чоловічої та жіночої статі повинна базуватися на концептуальних засадах комплексного підходу, як це передбачено у документах Ради Європи. В умовах воєнного стану необхідно активно залучати всі зацікавлені сторони для запобігання будь-якій формі дискримінації за статевою ознакою та забезпечення практичної реалізації гендерної рівності, а також гарантування рівних прав і свобод для всіх громадян, незалежно від їхньої статі.

1. Васечко Л. Гендерна рівність в умовах воєнного стану. *Гендерні студії у вищій школі: сучасні виклики та досягнення : матеріали Всеукр. науково-пед. підвищ. кваліфікації* (м. Львів, 5 верес. – 16 жовт. 2022 р.). Львів, 2022. С. 18–21.

2. Гендерна рівність може повернутися на 25 років назад через пандемію – ООН. *Новини здорової людини*. URL : <https://nzi.theukrainians.org/genderna-rivnist-mozhe-povernutysya-na-25-rokiv-pazad-cherez-pandemiyu---oon.html>.

3. Заїка А. А. Гендерна рівність як принцип правового статусу особи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2016. Вип. 41. С. 65–70.

4. Чесна Є. С. Діяльність поліції в період воєнного стану через призму гендерної рівності. *Проблеми сучасної поліцейстики : тези доп. наук.-практ. конф.* (м. Харків, 20 квіт. 2022 р.). Харків, 2022. С. 314–316.

УДК 305+342.77

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/365-367

Яна ГАЛІЛЕЙ

студентка ННІ права
та інноваційної освіти

Михайло ФІАЛКА

професор кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В КОНТЕКСТІ ВОЄННОГО СТАНУ

У сучасних умовах українського суспільно-політичного життя надзвичайно актуальним залишається питання захисту прав і свобод громадян. Наразі Україна веде боротьбу за демократичні цінності, які є невід'ємною частиною цивілізованого світу, а також за збереження своєї територіальної цілісності. В контексті даної теми актуальності набуває дотримання основних засад гендерної рівності, враховуючи доволі складний стан в державі. Під час ведення війни чи у збройних конфліктах права людини закріплені в чотирьох Женевських конвенціях від 12 серпня 1949 року, які отримали визнання на території України шляхом їх ратифікації [1].

Гендерна рівність в умовах воєнного конфлікту не лише визначається основними принципами справедливості, але й спричиняє виникнення глибоких викликів та проблем. Сучасні конфлікти ставлять перед суспільством та міжнародними організаціями низку завдань забезпечення гендерної рівності, які вимагають комплексних стратегій та рішень. Варто зазначити, що проблема гендерної рівності полягає в тому, що сучасні уявлення про гендерні відносини часто ґрунтуються на міфах про початкові функції чоловіків і жінок. Гендерні стереотипи стверджують «першість» чоловіка в ролі постачальника та захисника, а також «природне призначення жінки» як хоронительки сімейного вогнища. З урахуванням ускладненої ситуації в державі суть даної проблеми впливає саме в контексті зазначеного прикладу, більшість жінок залишаються без можливості заробляти гроші, оскільки існує обов'язок щодо догляду за дітьми, котрий вона не може рівномірно поділити з чоловіком, який може перебувати в зоні бойових дій захищаючи державу. Постійна необхідність знаходити баланс між професійною діяльністю та сімейними обов'язками ставить жінок у вразливе становище на ринку праці. У контексті воєнних часів ця проблема стає ще гострішою, оскільки постійний вибір між материнством і кар'єрою зменшує шанси жінок претендувати на високооплачувані посади з більш суворим графіком праці.

Розглянемо окреслене питання з позиції чинного законодавства. У Законі України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» поняття «гендерна рівність» виходить з правового контексту і пов'язане з «впливом суспільних структур на життя жінок і чоловіків – їхні права, свободи, можливості, потреби тощо» [2]. Однак, як зауважує Г. Лук'янова, проблеми гендерної рівності в умовах воєнного стану є «безпрецедентними» порівняно з мирними часами в державі [3, с. 385].

Можна виокремити основні та найбільш вагомі проблеми, що стали перепонами на шляху до реалізації гендерної політики. Першою проблемою, як вже було зазначено, є закріплення традиційних ролей чоловіків та жінок. Внаслідок чого відбувається обмеження можливостей жінок у сфері вирішення важливих питань та в участі в військових діях.

Другим викликом на сьогодні є загострення гендерно зумовленого насильства. Гендерно зумовлене насильство означає «будь-яку форму агресії, яка може включати фізичне, сексуальне, психологічне, економічне та соціокультурне насильство» [4, с. 30]. Ці форми насильства мають негативний вплив на фізичне або психологічне здоров'я, розвиток та ідентичність особистості. Жінки страждають від сексуального насильства, тортурів та інших форм гендерно зумовленого тиску. Крім того, вони стають вразливими до торгівлі людьми та експлуатації, а також втрачають стабільність сімейного оточення.

З аналізу міжнародного досвіду стає зрозумілим, що практично всі міжнародні документи, спрямовані на захист прав людини та гарантування її основних свобод, визнають необхідність забезпечення гендерної рівності. Отже, органи державної влади мають обов'язок використовувати різноманітні соціальні та економічні ресурси, сприяючи рівному розвитку нації в політичному, соціальному, економічному та культурному аспектах. Крім того, вони повинні сприяти рівному праву жінок і чоловіків на однакову винагороду за їхню працю. Саме тому, на нашу думку, на сьогодні існує потреба в розробці нових законодавчих актів, які врегулювали б питання забезпечення гендерної рівності в умовах воєнного стану з урахуванням усіх вагомих проблем, з якими стикаються як чоловіки, так і жінки.

Третій виклик – це питання грошового забезпечення. Безробіття серед внутрішньо переміщених осіб, зокрема жінок, «призводить до їх включення в неофіційні галузі економіки та призводить до погіршення їхнього матеріального стану» [4, с. 72]. У жінок обмежений доступ до медичного обслуговування, особливо у тих, хто стикався з гендерним насильством, а також у вагітних жінок та матерів. Це особливо стосується жінок, які перебувають в зонах активних бойових дій. Право жінок на психічне здоров'я має велике значення, особливо для тих, хто переживає окупацію або перебуває під її впливом. Значна частина українців вважає, що військова агресія російської федерації значно вплинула і продовжує впливати на психічне здоров'я населення.

Отже, можемо сформулювати певні висновки. Важливо, що питання гендерної рівності, що є одним із ключових принципів демократичного суспільства, постійно привертають значну увагу як з боку національної, так і міжнародної академічної спільноти. Для врегулювання проблем гендерної рівності в умовах війни необхідно вжити низку заходів, таких як: 1) розробка та удосконалення законів, спрямованих на захист прав жінок в умовах конфлікту. Це може включати в себе законодавчі ініціативи, що запобігають гендерному насильству та забезпечують рівність у сфері праці; 2) запровадження політик, що сприяють рівному доступу до праці та кар'єрного зростання для жінок, навіть у період воєнних

конфліктів; 3) впровадження гендерної освіти та підвищення свідомості про гендерні питання для зміцнення ролі жінок в суспільстві.

1. Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text.
2. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>.
3. Лук'янова Г. Й. Гендерні проблеми в умовах правового режиму воєнного стану: аналіз ідеологічної складової державної політики та державного управління. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С. 384–387. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-4/94>.
4. Джуган В. Порушення прав жінок під час воєнних дій в Україні. Права людини та гендерна рівність під час воєнних дій на території України : зб. тез доп. учасників наукового форуму (м. Львів 17 черв. 2022 р.). Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. С. 70–74.

УДК 347.156-055.2+355.2+305-055.2

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/367-369

Alyona HOLOVKO

Student of Educational-and-Scientific
Institute of Law and Innovative Education

Iryna NIKITINA

Senior Lecturer of Department
of International Relations and Social
and Humanitarian Disciplines
of Dnipropetrovsk State University
of Internal Affairs

THE ROLE OF WOMEN IN MILITARY SERVICE

In many countries, women and men are not only perceived differently but also evaluated differently, often justified by gender differences and disparities in their abilities, as well as differences in the distribution of power between them. Gender roles and norms do not have a universal meaning and vary significantly across different countries. In this understanding, being a man or a woman does not necessarily imply possessing certain inherent qualities but rather fulfilling a certain role. Ensuring gender parity by the state in all spheres of its activities provides individuals (women and men) with equal opportunities to exercise their human rights, participate in national, political, economic, social, and cultural development, and receive equal rewards for their participation.

The peculiarities of a woman's career in a military organization have evolved over the years. In recent times, many positions in the Armed Forces of Ukraine have been filled by women. Previously, during the Soviet era, women served as military doctors, nurses, lawyers, clerks in headquarters, and in similar roles [1].

Now, women occupy almost all officer positions, including command roles. Previously, such cases were rare, but now women have taken on military management positions in large numbers. The phased transition to a contract-based recruitment system is an important component of reforming the Armed Forces of Ukraine. The new recruitment system involves voluntary enlistment for military service. The democratic society being built in Ukraine provides equal opportunities for men and women, including recruitment for military service.

Furthermore, the social demographic crisis in our society and the presence of a significant number of unemployed individuals, the majority of whom are women, have contributed to a substantial increase in the number of women in the army. Today, the transition of the army to a contract-based recruitment system cannot be imagined without the extensive involvement of women in military service. Therefore, the scientific analysis of women's issues in the military and the search for ways to address them become increasingly relevant and necessary for the effective reform of the military organism.

Gender issues were not discussed in the context of public policy until recently, let alone extensively studied and considered in the sphere of our state's security and defense. However, it is